

MARIA BĂRBULESCU (1941-2019)

La început de februarie 2019, când nimic nu prevestea sfârșitul, s-a stins din viață, discret și prea repede, Maria Bărbulescu. Într-un medalion aniversar din 2007, tot în paginile anuarului *Pontica*^{*}, treceam în revistă și apreciam realizările și preocupările constante în domeniul istoriei și arheologiei clasice; rolul marcant în plasarea muzeului constănțean între instituțiile de prestigiu, recunoscute în țară și străinătate; contribuțiile importante în domeniul epigrafiei și în cunoașterea romanității pontice. Personalitate științifică și cadru didactic de prestigiu al Universității „Ovidius” din Constanța, Maria Bărbulescu și-a dovedit deopotrivă calitățile didactice și cele umane.

Domeniul predilect de cercetare era epigrafia; o inscripție nouă era o provocare. Se regăsea în munca migăloasă de la birou, în fața hârtiei de scris, a cărților și dicționarelor. Se bucura pentru orice descoperire nouă: o inscripție nouă, o accepție mai potrivită pentru un termen controversat; o informație bibliografică recentă pentru o investigație în curs. Iar investigația era una riguroasă, informată și logică și, în final, perfectă. De altfel, rigoarea științifică și perfecțiunea sunt elemente de bază de care a ținut seama întreaga viață.

Anii care au urmat momentului aniversar au însemnat noi realizări pe plan profesional. Au mai apărut două cărți – volumul monografic bilingv *Tomis și Inscriptions de Scythie Mineure. Vol. VI. 2*. Ultimul, apărut în 2018, este încununarea unei colaborări frumoase și de durată cu Alexandru Avram, epigrafist de prestigiu și personalitate marcantă în lumea științifică internațională. Lor li se adaugă peste 25 de articole, majoritatea de epigrafie, inscripții inedite și revizuite vizând aspecte diverse din provincia Moesia Inferior: administrația romană în primii ani ai imperiului, educație, cultură, religie, populație, armată etc.

O preocupare constantă a constituit-o și situl arheologic Albești; cercetarea arheologică de aici, la care a participat în peste 30 de campanii anuale, trebuia neapărat continuată și materialele descoperite trebuiau valorificate.

Maria Bărbulescu avea capacitatea de a motiva orice demers științific. Ea însăși se implica, iar colaborarea se transforma într-un schimb reciproc de idei, de informații, de „partituri”, în care nu mai aveai reținerea începătorului, ci dobândeai siguranța unui partener de dialog deja informat. Totul era dublat de o mare

^{*} *Maria Bărbulescu – un profil aniversar, Pontica 40 (2007), p. 643-645.*

generozitate, de care îți dădeai seama abia mai târziu, când cuvintele deveneau de prisos și nu-ți mai rămânea decât o recunoștință negrăită, închisă în suflet, dar eternă.

De Maria Bărbulescu m-a legat o lungă colaborare; îi sunt recunoscătoare pentru ce mi-a oferit, pentru ce m-a învățat și pentru o frumoasă perioadă de lucru împreună. Fără să-și propună, a devenit pentru mine un reper; fără să vrea, a devenit un model și fără să o arate, a devenit un prieten.

Pentru toate îi păstrez veșnică recunoștință și neștearsă amintire.

Requiescat in pace!

Livia BUZOIANU

Lista de lucrări editate (2007-2018)*

Cărți:

- *Tomis. Comentariu istoric și arheologic – Tomis. Historical and Archaeological Commentary*, Constanța, 2012 (coautoare).
- *Inscriptions grecques et latines de Scythie Mineure, vol. VI. 2. Tomis et son territoire*, Ed. Academiei Române - Diffusion De Boccard, București-Paris, 2018 (coautoare).

Articole:

- *Pater Nomimos în cultul Hecatei la Tomis*, *Pontica* 40 (2007), p. 245-253 (colab.).
- *Milestones from Dobruja in the Collections of the Museum of National History and Archaeology Constanța*, *Pontica* 41 (2008), p. 169-187 (colab.).
- *Inscriptions inédites et révisées de la collection du Musée d'Histoire Nationale et d'Archéologie de Constantza. I*, *Pontica* 42 (2009), p. 389-407 (colab.).
- *Piese epigrafice și sculpturale din teritoriul rural*, *Pontica* 42 (2009), p. 409-427 (colab.).
- *Les céramiques grises hellénistiques d'Abești*, *Pontica* 42 (2009), Supplementum I, p. 247-262 (colab.).
- *Inscriptions inédites et révisées de la collection du Musée d'Histoire Nationale et d'Archéologie de Constantza. II*, *Pontica* 43 (2010), p. 347-376 (colab.).
- *The 4th Century BC at Albești (Constanța County) in the Light of the Archaeological Discoveries*, in: M. V. Angelescu, I. Achim, A. Băltăc, V. Rusu-Bolindeț, V. Bottez (éds), *Antiquitas Istro-Pontica. Mélanges d'archéologie et d'histoire ancienne offerts à Alexandru Suceveanu*, Cluj-Napoca, 2010, p. 343-354 (colab.).

* Este continuarea Listei lucrărilor științifice, publicată în *Pontica* 40 (2007), p. 645-657.

- *Imitații getice după vase grecești descoperite în așezarea de la Albești (jud. Constanța)*, în: I. Căndea (ed.), *Tracii și vecinii lor în antichitate / The Thracians and their Neighbours in Antiquity. Studia in honorem Valerii Sîrbu*, Muzeul Brăilei, Brăila, 2010, p. 125-132 (colab.).

- *Inscriptions inédites de la Dobroudja romaine, Pontica 44* (2011), p. 141-156 (colab.).

- *Materiale arheologice elenistice recent descoperite în teritoriul callatian, Peuce S.N. 9* (2011), p. 459-468 (colab.).

- *Trois fragments inédits d'une architrave tomitaine - ISM II 44, Pontica 45* (2012), p. 503-512 (colab.).

- *Teritoriul Tomisului în epoca romană timpurie în lumina documentelor epigrafice, I*, în: F. Panait Bîrzescu, I. Bîrzescu, F. Matei-Popescu, A. Robu (ed.), *Poleis in Marea Neagră. Relații interpontice și producții locale*, Pontica et Mediterranea I, București, 2013, p. 174-202 (colab.).

- *Représentations d'Aphrodite dans la cité d'époque hellénistique d'Albești*, în: G. R. Tsetschladze, S. Atasoy, A. Avram, Ş. Dönmez, J. Hargrave (eds.), *The Bosphorus: Gateway between the Ancient West and East (1st Millennium BC-5th Century AD)* BAR International Series 2517, 2013, p. 53-60 (colab.).

- *Repères chronologiques offerts par la céramique grecque importée*, în: *The Thracians and their Neighbours in the Bronze and Iron Age*, vol. I, Târgoviște, 2013, p. 95-110 (colab.).

- *Éducation, culture et religion à la lumière de deux inscriptions inédites de Tomis et de son territoire*, în: V. Cojocar, C. Schuler (Hg.), *Die Außenbeziehungen pontischer und kleinasiatischer Städte in hellenistischer und römischer Zeit*, Stuttgart, 2014, p. 141-160 (colab.).

- *Inscripții inedite din Tomis și împrejurimi aflate în colecția Muzeului de Istorie Națională și Arheologie, Constanța, Pontica 47* (2014), p. 417-437 (colab.).

- *L'espace ouest-pontique sous l'empereur Tibère à la lumière d'un décret inédit découvert en Dobroudja*, în: V. Cojocar, A. Coşkun, M. Dana (eds.), *Interconnectivity in the Mediterranean and Pontic World during the Hellenistic and Roman Periods*, Cluj-Napoca, 2014, p. 415-434 (colab.).

- *Posibilități de interpretare a informațiilor datorate epigrafiei ceramice. Studiu de caz: Tomis*, în: V. Iliescu, D. Nedu, A.-R. Barboş, *Graecia, Roma, Barbaricum. In memoriam Vasile Lica*, Galați, 2014, p. 199-211 (colab.).

- *Localités rurales du territoire de Tomis aux noms antiques inconnus : quelques observations sur l'onomastique*, *Pontica 48-49* (2015-2016), p. 415-427 (colab.).

- *Observations sur la population dans le territoire de Tomis à l'époque romaine (Ier – IIIe. s. ap. J.-C.)*, *AW&E 15* (2016), p. 195-212 (colab.).

- *Une inscription moins connue d'Ibida (Slava Rusă) présente dans la collection du Musée d'Histoire Nationale et d'Archéologie de Constanța*, în: R. Ursu Naniu (ed.), *Volum omagial dedicat profesorului Vladimir Iliescu la 90 de ani*, Chişinău, 2016, p. 73-82 (colab.).

- *Divinités attestées dans l'épigraphie du territoire tomitain (Ier–IIIe siècles après J.-C.)*, în: A. Panaite, R. Cîrjan, C. Căpiță (ed.), *Moesica et Christiana. Studies in honour of professor Alexandru Barnea*, Brăila, 2016, p. 33-46 (colab.).

- *Les terres cuites d'époque hellénistique d'Albești. Représentations de divinités*, in: A. Robu et I. Bîrzescu, avec le concours de D. Knoepfler et A. Avram (éds), *Mégara. Nouvelles recherches sur Mégare et les cités de la Propontide et du Pont Euxin*, Paris, 2016, p. 403-425 (colab.).

- *Inscripții fragmentare latine din colecția MINAC*, *Pontica* 50 (2017), p. 415-431 (colab.).

- *Recenzie la Inscriptions de Scythie Mineure. Volume IV. Tropaeum Traiani – Durostorum – Axiopolis. Recueillies, traduites et accompagnées de commentaires et d'index par Emilian Popescu*, Ed. Academiei Române – Ed. Basilica – Diffusion De Boccard, București – Paris 2015, *Pontica* 50 (2017), p. 638-645.

- *Inscriptions fragmentaires grecques de la collection du Musée d'Histoire Nationale et d'Archéologie de Constanța (MINAC)*, in: M. Popescu, I. Achim, F. Matei Popescu (éds), *La Dacie et l'Empire Romain. Mélanges d'épigraphie et d'archéologie offerts à Constantin C. Petolescu*, București 2018, p. 105-120 (colab.).

- *Cuneus Equitum II Stablesianorum la Sucidava (Moesia Secunda)*, *Pontica* 51 (2018), p. 423-432 (colab.).

- *Éléments communs de l'iconographie des terres cuites hellénistiques dans la région pontique*, in: V. Cojocar, L. Rusc, T. Castelli, A.-I. Pázsint (eds.), *Advances in Ancient Black Sea Studies: Historiography, Archaeology and Religion*, Cluj-Napoca 2019, p. 543-562 (colab.).

- *Les chronologies des timbres amphoriques vérifiées sur le site hellénistique d'Albești (département de Constantza)*, in: N. Badoud et A. Marangou (éds), *Analyse et exploitation des timbres amphoriques grecs*, Presses Universitaires de Rennes, 2019, p. 339-345 (colab.).

Anniversaria:

- *Sesiunea și revista Pontica la semicentenar*, *Pontica* 50 (2017), p. 10-12.

- *Ghiorghe Papuc și arheologia Dobrogei*, in: *Ghiorghe Papuc LXX - om al cetății*, Ed. Academiei Navale „Mircea cel Bătrân”, Constanța, 2016, p. 24-30.

Articole sub tipar:

- *La période de début du Principat dans les villes grecques ouest-pontiques à la lumière des sources littéraires et épigraphiques*, AW&E (colab.).